

جایگاه سیستم تأمین اجتماعی اسلامی ایران

در مقایسه با دیگر سیستم های پیشرفته در جهان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

ایجاد آرامش خاطر و عزت نفس

نقش اقتصادی

۱- مقدمه (تعریف تأمین اجتماعی)

۲- اهداف تأمین اجتماعی در کشورهای پیشرفته

۳- نقش تأمین اجتماعی در ساختار اقتصادی و اجتماعی در کشورهای پیشرفته نقش اجتماعی

۴- جایگاه سازمان تأمین اجتماعی در کشور

۵- تعهدات سازمان تأمین اجتماعی

۶- افراد تحت پوشش

تأمین اجتماعی حمایتی است که جامعه در قبال پریشانی های اجتماعی و اقتصادی پدید آمده به واسطه قطع یا کاهش درآمد بر اثر بیکاری، بیماری، بارداری، از کارافتادگی، سالمندی، فوت سرپرست خانواده برای افراد خود فراهم می سازد.

قراردادی است اجتماعی بین افراد جامعه که بیانگر توجه آحاد جامعه به مقوله همبستگی می باشد. تأمین اجتماعی پدیده ایست اقتصادی و اجتماعی با پیوندی تنگاتنگ و بسیار نزدیک با صنعت بگونه ای که باز توزیع قلمرو اقتصادی، احیاء و ارتقاء سلامتی و تأمین معیشت جامعه از طریق آن تحقق می یابد.

تأمین معیشت افراد جامعه در هنگام کاهش یا قطع درآمد - کاهش فقر و ارتقاء سطح بهداشت و سلامت جامعه - ایجاد آرامش خاطر نیروی کار و صاحبان سرمایه و افزایش کارآمدی اقتصادی کشور - ایفای نقش در نظام بازتوزیع درآمدها در جهت برقراری عدالت اجتماعی

ایجاد یکپارچگی اجتماعی و همبستگی ملی - ایجاد ثبات و ارتقاء سطح امنیت جامعه - کاهش بزه های اجتماعی و ناهنجاری های جامعه - ارتقاء سرمایه اجتماعی در جامعه

سازمان تأمین اجتماعی از نظر تنوع و تعداد ارائه مزایا در سطح منطقه مقام اول را داراست بطوریکه بالغ بر ۲۰ نوع خدمت به بیمه شده ارائه می گردد.

- شاغلین در کارگاه‌ها
- شاغلین دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی که تحت شمول نظام حمایتی خاصی نباشند.
- صاحبان حرف و مشاغل آزاد
- بیمه شدگان اختیاری
- روحانیون
- رانندگان
- کارگران ساختمانی
- قالیبافان
- بسیجیان، نظام پزشکی
- و

۱۰- مقایسه تطبیقی سن بازنشستگی و امید به زندگی در کشورهای منتخب (آفریقا و آسیا و اقیانوسیه)

نام کشور	سن بازنشستگی		امید به زندگی	
	مردان	زنان	مردان	زنان
ایران	۵۰	۴۵	۷۰/۱	۷۳/۴
الجزیره	۶۰	۵۵	۶۷/۷۸	۷۲/۲۵
بحرین	۶۰	۵۵	۷۲/۲۴	۷۷/۵۷
اردن	۶۰	۵۵	۷۰/۹۶	۷۴/۸۴
ترکیه	۶۰	۵۸	۶۹/۹۴	۷۴/۹۱
لبنان	۶۰	۶۰	۶۸/۰۸	۷۳/۳۳
مراکش	۶۰	۶۰	۶۶/۴۹	۷۰/۶۴
تونس	۶۰	۶۰	۷۱/۷۲	۷۴/۵۸
یمن	۶۰	۵۵	۵۷/۷۱	۶۱/۳۲
عربستان	۶۰	۶۰	۶۸/۱۹	۷۱/۹۶
مصر	۶۰	۶۰	۶۰/۰۹	۶۴/۱۴
لیبی	۶۵	۶۵	۶۳/۲۱	۶۷/۷۸

۷- ساختار تعهدات سازمان تأمین اجتماعی

- تعهدات بلندمدت: مستمری بازنشستگی، از کارافتادگی و بازنماندگان
- تعهدات کوتاه مدت: غرامت دستمزد ایام بیماری و بارداری، کمک ازدواج، غرامت نقص عضو و غرامت مقطوع فوت
- خدمات درمانی: ارائه خدمات درمانی، اورتز و پروتز، کمک هزینه کفن و دفن، هزینه سفر و اقامت بیمار و همراه
- کمک‌های جنبی: کمک هزینه همسر، کمک هزینه همسرمتکفل فرزند، کمک هزینه فرزند، کمک هزینه مسکن، کمک‌های غیرنقدی، حق سنوات و عیدی
- مقرری ایام بیکاری: مقرری بیکاری، احتساب سوابق و درمان

۸- منابع درآمدی سازمان تأمین اجتماعی

- درآمد حاصل از حق بیمه
- کارفرما ۲۰٪
- بیمه شده ۷٪
- دولت ۳٪
- درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ذخائر و اموال سازمان
- درآمد حاصل از خسارات و جریمه‌های نقدی مقرر در قانون
- کمک‌ها و هدایا
- سایر

نسبت تعداد بیمه شده به مستمری بگیر

سال	تعداد بیمه شده اصلی	تعداد مستمری بگیر	نسبت پشتیبانی کل
۱۳۸۴	۷/۴۳۵/۰۰۰	۱/۰۸۶/۰۰۰	۶/۸

۹- مقایسه تطبیقی ضریب بازنشستگی در کشورهای منتخب (منطقه آفریقا و آسیا و اقیانوسیه)

کشور	ضریب مستمری
ایران	۳/۳۳
الجزیره	۲/۵
بحرین	۲
ترکیه	۲/۲
اردن	۲/۵
لبنان	۲
مراکش	۲
سوریه	۲/۲۲
تونس	۲
یمن	۲/۸۶

۱۱- مقایسه نرخ حق بیمه در کشورهای منتخب در منطقه جهان

ردیف	نام کشور	سهم کارفرما (درصد)	سهم بیمه شده (درصد)	جمع (درصد)
۱	ایران	۲۰	۷	۲۷
۲	آذربایجان	۲۹	۱/۵	۳۰/۵
۳	ازبکستان	۳۵/۵	۱	۳۶/۵
۴	ترکمنستان	۲۲	۰	۲۲
۵	ترکیه	۲۰/۵	۱۴	۳۴/۵
۶	چین	۳۲	۱۱	۴۳
۷	سوریه	۱۷	۷	۲۴
۸	ژاپن	۱۵/۰۷	۱۳	۲۸/۰۷
۹	عمان	۹	۵	۱۴
۱۰	کویت	۲۰	۱۰	۳۰
۱۱	گرجستان	۲۸	۱	۲۹
۱۲	ویتنام	۱۷	۶	۲۳
۱۳	عربستان سعودی	۱۱	۹	۲۰
۱۴	آلمان	۲۱/۳۳	۲۰	۴۱/۳۳
۱۵	انگلستان	۱۲/۸	۱۱	۲۳/۸
۱۶	اکراین	۳۵	۳/۲۵	۳۸/۲۵
۱۷	ایتالیا	۳۰/۹	۸/۸۹	۳۹/۷۹
۱۸	اتریش	۲۴/۹۵	۱۷/۱۵	۴۲/۱
۱۹	فرانسه	۳۳/۸۶	۱۵/۴۵	۴۹/۳۱
۲۰	مصر	۲۶	۱۴	۴۰
۲۱	لیبی	۱۲/۹۵	۵/۲۵	۱۸/۲
۲۲	الجزایر	۲۴	۸/۵	۳۲/۵
۲۳	مراکش	۱۶/۱	۴/۲۹	۲۰/۳۹
۲۴	برزیل	۲۰	۷/۶۵	۲۷/۶۵
۲۵	آرژانتین	۱۳/۴	۱۳	۲۶/۴

کشور	تعداد تعهدات	فهرست تعهدات	نرخ حق بیمه
ایران	۲۰	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، بیکاری، درمان، غرامت دستمزد ایام بیماری، غرامت دستمزد ایام بارداری، غرامت مقطوع نقص عضو، هزینه همسر متکفل فرزند، کمک هزینه فرزند، کمک هزینه مسکن، کمکهای غیرنقدی، حق سنوات، عیدی، پروتز و ارتوز، هزینه سفر و اقامت بیمار و همراه، هزینه کفن و دفن	۳۳
آذربایجان	۱۱	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، غرامت دستمزد ایام بیماری، غرامت دستمزد ایام بارداری، کمک هزینه کفن و دفن، بیمه بیکاری، کمک هزینه نگهداری از فرزند، کمک مقطوع بابت تولد فرزند یا فرزند خواندگی، کمک هزینه افراد تحت تکفل، کمک هزینه نگهداری از کارافتاده	۳۰/۵
بحرین	۹	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، هزینه کفن و دفن، کمک ازدواج، غرامت بازنشستگی، غرامت از کارافتادگی، غرامت فوت، (غرامت برای افرادی که واجد شرایط دریافت مستمری نمیباشند) درمان برای حوادث ناشی از کار	۱۵
گرجستان	۴	سالمندی، از کارافتادگی، فوت بارداری، بیکاری	۲۹
عراق	۹	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، غرامت ایام بارداری، غرامت ایام بیماری، کمک هزینه نگهداری از فرزند، کمک مقطوع بارداری، غرامت بازنشستگی (در صورت عدم احراز شرایط مستمری)، درمان برای حوادث ناشی از کار	۱۷
اردن	۱۰	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، کمک هزینه نگهداری از کارافتاده، کمک هزینه کفن و دفن، کمک هزینه افراد تحت تکفل، غرامت بازنشستگی، غرامت از کارافتادگی، غرامت فوت، درمان برای حوادث ناشی از کار	۱۶/۶۲
کره جنوبی	۱۲	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، کمک هزینه کفن و دفن، غرامت ایام بیماری، غرامت ایام بارداری، غرامت بازنشستگی، غرامت فوت، غرامت از کارافتادگی، کمک هزینه افراد تحت تکفل	۱۷/۵
کویت	۴	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، درمان برای حوادث ناشی از کار	۲۵
قرقیزستان	۷	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، کمک هزینه نگهداری از کارافتاده، غرامت ایام بارداری، غرامت ایام بیماری، بیکاری	۴۴
عمان	۶	سالمندی، از کارافتادگی، فوت، کمک هزینه ازدواج، کمک هزینه کفن و دفن، درمان برای حوادث ناشی از کار	۱۶

۱۳- مقایسه نرخ حق بیمه در کشورهای منطقه برحسب سهم شرکای اجتماعی

ایران با توجه به جمعیت کل معادل ۶۹/۵ میلیون نفر و داشتن افراد ۶۵ سال به بالا معادل ۴/۵ درصد کل جمعیت و نیز درصد وابستگی ۴۹/۷ درصد و امید به زندگی ۷۰/۱ درصد (برای مردان) و ۷۳/۴ درصد (برای زنان) در مقایسه با دیگر کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه از لحاظ تولید ناخالص داخلی (GDP) دارای سرانه معادل ۷ دلار آمریکا می‌باشد؛ که می‌توان آن را در مقایسه با کشورهای چین، برمه، میانمار، قرقیزستان، لائوس، لبنان، نپال، فیلیپین، سری‌لانکا، سوریه، ترکمنستان، ازبکستان با سرانه میانگین به میزان ۱ الی ۵ دلار آمریکا در سطح نسبتاً مناسب قرار داد.

کشور	مستمریها و تعهدات کوتاه مدت (درصد)				کلیه تعهدات (درصد)			
	بیمه شده	کارفرما	دولت	جمع	بیمه شده	کارفرما	دولت	جمع
آذربایجان	۱/۵	۲۹	کمک در صورت نیاز	۳۰/۵	۱/۵	۲۹	کمک در صورت نیاز	۳۰/۵
بحرین	۵	۱۰	--	۱۵	۵	۱۰	--	۱۵
گرجستان	۱	۲۷	کمک در صورت نیاز	۲۸	۱	۲۸	کمک در صورت نیاز	۲۹
عراق	۵	۱۲	--	۱۷	۵	۱۲	--	۱۷
اردن	۵/۵	۱۱	پرداخت کسری	۱۶/۵	۵/۵	۱۱	پرداخت کسری	۱۶/۵
کره جنوبی	۶/۳۱۵	۷/۸۰۵	بخشی از هزینههای اداری +	۱۵/۹۴۵	۶/۸۱۵	۹/۳۰۵	بخشی از هزینههای اداری +	۱۷/۹۳۵
کویت	۵	۱۰	۱۰	۲۵	۵	۱۰	۱۰	۲۵
قرقیزستان	۲	۴۰	کمک در صورت نیاز	۴۲	۲/۵	۴۱/۵	کمک در صورت نیاز	۴۴
عمان	۵	۹	۲	۱۶	۵	۹	۲	۱۶
عربسان	۹	۱۱	کسری = کمک سالانه	۲۰	۹	۱۱	کسری + کمک سالانه	۲۰
سوریه	۷	۱۳/۵	--	۲۴	۷	۱۷	--	۲۴
ترکیه	۹	۳۲/۵	--	۲۲/۵	۱۴	۲۰/۵	--	۳۴/۵
ازبکستان	۱	۲۰	کمک در صورت نیاز	۳۲/۵	۱	۳۵/۵	کمک در صورت نیاز	۳۶/۵
ترکمنستان	۱۷	--	--	۲۰	--	۲۲	کمک در صورت نیاز	۲۲
یمن	۶	۲۱/۵	--	۲۳	۶	۱۷	--	۲۳
الجزایر	۷	۲۴	۱+ کسری	۲۸/۵	۸/۵	۲۴	-	۳۲/۵
مصر	۱۴	۱۴	۲	۳۹	۱۴۴	۲۶	۱+ کسری	۴۱
ایران	۵	--	--	۲۱	۷	۲۳	۳	۳۳